

Fjárlaganefnd Alþingis
Alþingi
Kirkjustræti
101 Reykjavík

Vestmannaeyjum, 5. október 2026

Umsögn Herjólfss ohf. vegna fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027 – fjármögnun kaupa á tveimur vararafmótorum fyrir Herjólff

Herjólffur ohf. óskar eftir því að við meðferð fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027 verði tryggð fjárveiting að fjárhæð 65 milljónir króna vegna kaupa á tveimur vararafmótorum fyrir Vestmannaeyjaferjuna Herjólff. Kaupin eru mikilvæg ráðstöfun til að auka rekstraröryggi skipsins, draga úr hættu á langvarandi röskun ferjusamgangna og takmarka þann verulega kostnað sem annars getur fallið á ríkissjóð vegna mótorbilunar.

Bilunin og aðdragandi kaupanna

Síðastliðið vor varð alvarleg bilun í öðrum rafmótor Herjólfss. Viðgerð tók tæpa þrjá og hálfan mánuð og sigldi skipið lengst af á skertu afli á því tímabili. Stjórnhæfni þess var skert, ganghraði minni og erfiðara reyndist að sigla til Landeyjahafnar við krefjandi aðstæður. Vegna minni ganghraða var jafnframt ekki unnt að halda fullri sumarátun.

Til að draga úr hættu á þjónusturofi milli lands og Eyja ákvað innviðaráðherra að Breiðafjarðarferjan Baldur yrði staðsett í Vestmannaeyjum þar til viðgerð Herjólfss væri lokið. Þótt sú ráðstöfun væri nauðsynleg vegna samgönguöryggis hafði fjarvera Baldurs jafnframt í för með sér verulega röskun á ferjusamgöngum um Breiðafjörð og erfiðleika fyrir íbúa og atvinnulíf á svæðinu.

Reynslan undirstrikaði mikilvægi þess að bæta viðbúnað vegna sambærilegra bilana. Í tilkynningu Innviðaráðuneytisins frá 22. júní 2026 lagði innviðaráðherra áherslu á að lágmarka líkur á að slíkt ástand endurtæki sig eða varaði jafn lengi og sagði meðal annars: „Til að mynda þarf að tryggja að rekstraraðilar Herjólfss hafi yfir að ráða sérsmiðuðum varamótorum.“¹

Rafmótorarnir tveir um borð í Herjólfu eru ólíkir og því þarf tvo varamótora. Í ljósi langs smíðatíma, sem er um níu mánuðir, og yfirlýstrar afstöðu stjórnvalda ákváðu forsvarsmenn Herjólfss ohf. að panta mótora, að undangengnum samtölum við fulltrúa bæði Vegagerðarinnar og Innviðaráðuneytisins. Afhending þeirra er áætluð í byrjun febrúar 2027.

Hagkvæmni fyrir ríkissjóð

Kostnaður vegna aðkomu Baldurs að siglingum til Vestmannaeyja í sumar nam rúmlega 200 milljónum króna. Til samanburðar er áætlað kaupverð beggja vararafmótora um 65 milljónir króna, eða innan við þriðjungur af þeim kostnaði einum sem féll til vegna Baldurs.

Hagkvæmni kaupanna felst þó ekki aðeins í þessum samanburði. Að hafa varamótora tiltæka styttr verulega þann tíma sem Herjólffur er frá siglingum eða siglir á skertu afli og draga að sama skapi úr þörf fyrir langvarandi og kostnaðarsamar afleysingar. Þegar varamótor er tiltækur má reikna með að aðeins muni þurfa taka Herjólff úr áttun í fimm sólahringa á meðan skiptin á móturunum fara fram.

Kaupin eru því ekki aðeins öryggisráðstöfun heldur einnig fjárhagslega skynsamleg fyrirbyggjandi aðgerð. Takist með þeim að koma í veg fyrir að sambærileg langvarandi afleysingapörf endurtaki sig

¹ <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2026-06-22-Baldur-siglir-afra-til-Eyja-og-Saerun-til-Flateyjar/>

getur sparnaður ríkissjóðs orðið meiri en kaupverð beggja mótoranna. Við það bætist ávinningur af minni röskun á samgöngum, bæði milli lands og Eyja og um Breiðafjörð.

Eignarhald ríkisins og fjármögnun

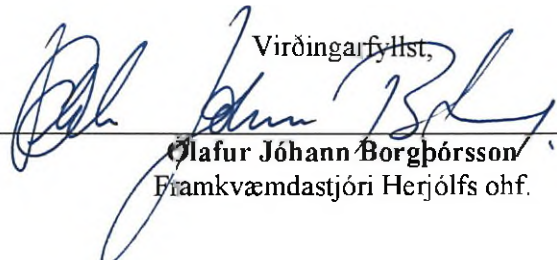
Íslenska ríkið er eigandi Herjólfss og fer Vegagerðin með eigandahlutverkið fyrir þess hönd. Herjólfur ohf. er hins vegar rekstraraðili skipsins, ekki eigandi þess. Með kaupnum er verið að tryggja sérsmíðaðan varabúnað fyrir skip í ríkiseigu og bæta viðbúnað vegna bilana í lykilbúnaði þess. Það er afstaða Herjólfss ohf. að fjármögnun slíks búnaðar sé eðlilegur og nauðsynlegur þáttur í því að ríkið axli ábyrgð sína sem eigandi á rekstrarhæfi skipsins til framtíðar.

Herjólfur ohf. hefur þegar lagt út fyrir staðfestingargjaldi sem nemur 30% af kaupverði mótoranna. Eftir ágjafir ársins hefur félagið hins vegar ekki fjárhagslegt bolmagn til að bera kostnaðinn af kaupnum. Verði fjármögnun ekki tryggð af hálfu ríkisins getur félagið ekki staðið undir eftirstöðvum kaupverðsins og því ekki aðrir kostir í stöðunni en að falla frá kaupnum.

Herjólfur ohf. fer því þess á leit við fjárlaganefnd Alþingis að tryggð verði sérstök fjárveiting að fjárhæð 65 milljónir króna vegna kaupanna. Fjárveitingin taki bæði til endurgreiðslu þess staðfestingargjalds sem félagið hefur þegar lagt út fyrir og greiðslu eftirstöðva kaupverðsins.

Með því verði tryggt að sú viðbúnaðarlausn sem þegar hefur verið ráðist í komist til framkvæmda. Um er að ræða fjárfestingu í rekstraröryggi skips í eigu ríkisins sem getur komið í veg fyrir margfalt meiri útgjöld ríkissjóðs vegna langvarandi afleysinga og dregið verulega úr röskun á mikilvægum samgöngum.

Jafnframt er óskað eftir því að fulltrúar Herjólfss ohf. fái að koma á fund fjárlaganefndar til að gera frekari grein fyrir erindinu.

Virðingarfyllt,

Ólafur Jóhann Borgþórsson
Framkvæmdastjóri Herjólfss ohf.